

HOSPITAL SUECO-NORUEGO

L'Hospital 'sueco-noruego'

IES. Andreu Sempere • Centre Alcoià d'Estudis Històrics i Arqueològics (CAEHA) • Arxiu Municipal-Ajuntament d'Alcoi
Curs 2001-2002

FITXA TÈCNICA

COORDINACIÓ
Àngel Beneito Lloris

GUIÓ I TEXTOS
Àngel Beneito Lloris
Orestes Brotons Ortega
Amparo Peidro Jordá

REVISIÓ TEXTOS
Anna Pellicer i Herrero

DISSENY
Cresol

AGRAÏMENTS
Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek
Labour Movement Archives and Library, Stockholm
Elena Morales Bastos
Folke Olsson
Karin Olsson
Pilar Pastor Peidro
Josep Lluís Santonja
Hanna Sputnes
Jon Svanberg

ORGANITZEN
IES Andreu Sempere
Centre Alcoià d'Estudis Històrics i Arqueològics (CAEHA)
Arxiu Municipal-Ajuntament d'Alcoi

COL·LABOREN
Regidoria de Cultura
Regidoria de Turisme i Patrimoni
Obra Social CAM

Ara fa tres anys esta Regidoria de Cultura iniciava una fructífera col·laboració, per mitjà de l'Arxiu Municipal, amb l'IES Andreu Sempere amb el desig comú de difondre els nostres valors culturals com a ciutadans i transmetre'ls a les noves generacions d'estudiants en primer lloc i, per extensió, a tota la ciutadania alcoiana. Amb diversitat de temes i a través d'exposicions de caràcter monogràfic (sobre el llatí Andreu Sempere i sobre el prohoms Agustí Oliver i l'Hospital Civil del qual va ser fundador) hem passejat de forma pausada i acurada per la història de la nostra ciutat a través de les vivències i el tarannà de dos personatges singulars.

Potser el repte d'enguany ha estat major perquè ens endinsem en una època de dolor i patiment, en què els nostres pares, avis o besavis sofriren la crueltat d'una guerra entre germans. Però, surant enmig d'este desencís general, sobreisqué la solidaritat d'aquella gent que des de la llunyania de les terres escandinaves va voler mitigar els desastres de la guerra esclatada al sud dels Pirineus.

Tot i que ara ens sembla d'allò més normal l'ajuda humanitària internacional i la presència quotidiana de les ONG arreu del món, cal situar-se en 1936 per a

comprendre les voluntats de milers de ciutadans suecs i noruecs que, de manera solidària, aportaren la seua contribució econòmica per socórrer el poble espanyol. El que totes estes energies fluïren cap a Alcoi i no cap a un altre indret no deixa de ser menys anecdòtic. I ens obliga, no ja a recordar sinó a retre homenatge a persones que, com el senador Branting, Kristian Gleditsch i la "peladilla de Alcoi", Niní Haslund, s'encarregaren in situ de dur endavant la gesta humanitària que arribava en els combois que venien del nord. Al seu costat trobarem molts metges i infermeres que es desplaçaren per treballar i residir a Alcoi. I equiparen tot un hospital de nova planta i formaren els sanitaris alcoians i les infermeres alcoianes. Quanta energia i il·lusió hi degué haver depositada en estos homes i dones que venien de terres llunyanes, per socórrer a una gent de la qual no coneixien ni tal sols la llengua, només impulsats per l'afany d'ajudar els seus congèneres.

Com a fills i, irremeiablement, captius del nostre passat, no tenim cap altra obligació que reconèixer ja d'una manera notòria i pública el nostre agraïment als ciutadans suecs i noruecs pel socors humanitari que oferiren al poble d'Alcoi en les hores de més tristors de la nostra història recent.

Trini Miró Mira

REGIDORA DE CULTURA

La societat espanyola i el poble d'Alcoi tenen un deute de gratitud i de reconeixement cap a totes aquelles persones i entitats que se sentiren solidàries amb el nostre patiment i ens ajudaren durant la malaurada Guerra Civil amb enviaments humanitaris o a través de la seua col·laboració personal; accions, totes elles, que permeteren alleugerir els horrors que la guerra anava generant entre la població civil i entre els combatents i que, indubtablement, serviren per a salvar quantitat de vides.

Hores d'ara, transcorreguts seixanta cinc anys, paga la pena recordar que a Alcoi s'instal·là, el 1937, un hospital de sang –el “Sueco-Noruego”– que fou totalment finançat amb l'ajut de milers de ciutadans escandinaus que col·laboraren, corona a corona, öre a öre, a posar-lo en funcionament, amb la intenció d'ajudar humanitàriament a Espanya i de frenar l'avanç del feixisme que s'escampava per Europa. Però, si l'esforç per a dotar-lo de material quirúrgic, de medicaments, d'ambulàncies, de llits o d'aliments fou força meritori, més encara ho va ser la dedicació del personal mèdic i sanitari que es va desplaçar des d'aquells països llunyans a la nostra ciutat per tal de socórrer els ferits i els alesiats que anava cobrant-se la guerra.

En record a la nostra benvolguda companya Amparo Peidro Jordá, que fou traspasada el dia 12 de febrer de 2002.

L'exemple, per altruista, solidari i compromès amb la llibertat, cal recordar-lo. I cal recordar-lo per a aprendre, per a fer didàctica d'un fet històric que va esdevenir al nostre país i a la nostra ciutat i que hores d'ara és un exemple a seguir. En un moment com l'actual, on l'escola, a més d'instruir ha d'educar i transmetre valors –de tolerància, de pluralitat, de solidaritat, de democràcia, de civisme, de gratitud...–, exemplificar-los, tots ells, en aquesta gesta humanitària tan pròxima a nosaltres ens sembla fonamental.

Per tal d'això l'IES Andreu Sempere i el Centre Alcoià d'Estudis Històrics i Arqueològics (CAEHA) volen testimoniar el seu agraïment als milers de ciutadans de Suècia i de Noruega que ens ajudaren durant la passada Guerra Civil i rendir el seu reconeixement a tots aquells escandinaus que vingueren a Alcoi en temps de guerra, i foren, a través de l'Hospital “Sueco-Noruego”, solidaris amb un poble que patia; i per extensió també volem dedicar un record als metges, a les infermeres, al personal auxiliar i als pacients, espanyols o estrangers, que passaren per les seues sales en aquell moment tant dur i colpidor de la nostra història.

El moviment solidari d'Ajuda a Espanya o "Spanienhjälpen", com se'l coneix als països escandinaus, va adquirir una enorme popularitat entre la classe treballadora que immediatament es va solidaritzar amb el poble espanyol.

EN REDOGÖRELSE FRÅN DEN SVENSKA HJÄLPKOMMITTÉN FÖR SPANIEN

Només esclatar la Guerra Civil s'inicia a Noruega i a Suècia un moviment solidari d'Ajuda a Espanya o "Spanienhjälpen" que va adquirir un enorme ressò entre la classe treballadora. Per tal d'ajudar el nostre poble, els partits polítics de caire democràtic i entitats cíviques organitzen quantitat d'activitats, a la vegada que un sens nombre de comitès locals s'encarreguen d'arreplegar per les fàbriques, per les cases i pel carrer aportacions econòmiques que serveixen per a sufragar quantitat d'enviaments amb material humanitari.

Com a mostra de ressò popular que va tenir el moviment de solidaritat, paga la pena recordar que només a Suècia es crearen 431 comitès locals d'Ajut a Espanya, es feren 3.000 mítings públics, unes 500 festes solidàries i centenars de projeccions de pel·lícules de la guerra d'Espanya on es veia el patiment de la població civil.

El moviment de solidaritat és impressionant. Per tal de recaptar diners, a Suècia es confecciona un emblema de solapa del qual es reparteixen més de 100.000 unitats i es venen revistes i postals amb imatges d'Espanya.

la solidaritat

Manifestació multitudinària de solidaritat amb Espanya.

Per Nadal es recol·lecten més donatius i els comitès locals organitzen quantitats de projeccions de pel·lícules de 16 mm, que mostren imatges del front de batalla i de la vida a la reraguarda i on s'apel·la a la generositat dels ciutadans cap a les víctimes de la guerra.

Distribució geogràfica dels Comitès d'Ajut a Espanya.

Comboi d'ambulàncies amb destinació a Espanya.

L'ajuda

Milers de voluntaris areplegaren donatius per tots els pobles de Noruega i de Suècia que es feren per les fàbriques, per les cases i pel carrer.

Gràcies a aquest esclat de solidaritat s'envien milers de quilos de conserves, greix, oli de fetge de bacallà, llet condensada i en pols, pastilles de sabó, sucre, vitamines, medicaments, embenatges, ampolles de morfina, anestèsia i tot tipus de material quirúrgic, que és ben rebut al nostre país.

A més, crearen dos orfenats, un a Dènia i altre a Oliva, i altres deu a França, els quals atendien els xiquets que es quedaven sense pares, així com un hospital de sang per als ferits de guerra, el "sueco-noruego", que es va instal·lar a l'edifici de l'Escola Industrial d'Alcoi.

Accions totes elles que van costar quantitat de diners i que es van fer realitat gràcies a la generositat de milers de ciutadans suecs i noruecs que col·laboraren en el seu sosteniment.

El Comitè d'Ajut s'encarrega d'enviar 24.000 ampolles de morfina, 20.000 paquets d'embenatges, 150 Kg de iode i 80 jocs amb instrumental quirúrgic.

Gran festival infantil
EN HONOR DE
NINI HASLUND
GLEDITSCH

Delegada de la Oficina Internacional de Ayuda a la Infancia, y del Comité Noruego para Ayuda a la España Republicana.

ORGANIZADO POR LA
DELEGACION ESPECIAL DE LA
SUBSECRETARIA DE SANIDAD

que se celebrará el miércoles, día 11 de enero, a las cuatro de la tarde, en el
TEATRO DE LOS NIÑOS

de las Escuelas Profesionales del Sindicato Unión Regional de Espectáculos Públicos del Centro
(C. N. 13, Arlabán, 9 - Tel. 7396)

M A D R I D 1 9 3 9

Part d'aquesta ajuda externa va servir per a la creació d'orfenats i per a subministrar milers de quilos de llet en pols a la població infantil.

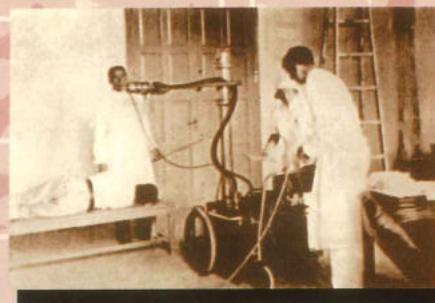
La creació i el sosteniment de l'Hospital "sueco-noruego" d'Alcoi fou la contribució més gran i més costosa de totes les aportacions que va fer el Comitè conjunt de Suècia i de Noruega

El Senador Georg Branting, President del Comitè d'Ajut escandinau, era fill de Karl Hjalmar Branting, un eminent polític que havia estat Primer ministre i havia rebut el Premi Nobel de la Pau l'any 1921. L'any 1937, el Senador Branting, visità la nostra ciutat per tal de seguir de prop el muntatge de l'hospital.

El Comitè escandinau d'Ajut a Espanya va muntar a Alcoi un hospital complet i va pagar els aliments, les medecines, les ambulàncies, el material quirúrgic i el personal mèdic necessari per a sostenir-lo durant sis mesos, al final dels quals el van cedir al Govern de la República. L'expedició sanitària escandinava es va iniciar el dia 9 de març de 1937 sota el comandament del Dr. Silfverskiöld, i va arribar a Alcoi el dia 25 de març. El comboi portava l'aixovar necessari per a 100 llits, una cuina completa amb el seu parament, rentadores i eixugadores de roba, una depuradora d'aigua, un aparell de raigs X i el instrumental quirúrgic necessari per a muntar un quiròfan. El dia 25 d'abril de 1937 s'inaugurava l'Hospital "sueco-noruego". A l'acte, presidit pel ministre d'Estat, Julio Àlvarez del Vayo, assistiren l'ambaixador escandinau, el President del Comitè, el Senador Georg Branting, el Secretari, el noruec Kristian Gleditsch, i tota la legació sanitària escandinava, així com el Consell Municipal en ple.

Aparell portàtil de raigs X.

Les ambulàncies que vingueren a l'hospital d'Alcoi costaren 65.000 corones.

Knut Olsson amb personal de l'Hospital davant la porta del Círculo Industrial.

Personal sanitari escandinau en el Saló d'Actes de l'Escola Industrial. Aquest era molt competent i experimentat i les mesures higièniques que empraven eren força estrictes: les cures i les operacions es feien sota rigoreses normes d'asèpsia.

el "sueco-noruego"

Ferit de guerra ingressant en l'Hospital "sueco-noruego". Molts d'ells procedien dels fronts d'Andalusia i d'Extremadura.

el personal mèdic

Nini Haslund –li deien "la pelladilla de Alcoy"– era l'administradora de l'Hospital. Estava casada amb el Secretari del Comitè noruec, Kristian Gleditch. Durant la seua estada col·laborà amb les infermeres alcoianes i muntà un petit orfenat. Lluitadora nata, fins el 1996 que va morir, tota la seua vida va estar compromesa amb els pobres i els marginats. El 1991 va rebre el premi "Humanistprisen".

Infermeres alcoianes ajudant en una operació.

Metges escandinaus. Davant, els doctors Gunnar Finsen i Wingerstrand. Darrere, el doctor Rabo, Natt och Dag, els doctors Einar Pettersen, Gunnar Johnson, Nystrøm i Johs Hagtvedt.

Metges i pacients davant l'Hospital. Al centre, el brigadista suec Bruno Francén.

Foto realitzada al Saló d'Actes de l'actual Politècnica. Primera fila des de l'esquerra: la germana Dagny, Effi Leganger, el diaca Lars Kjønnegard, Marthe Nygaard, el diaca Martin Haugland i la germana Berta. Segona fila: Kytty Sevalden, Nini Haslund Gleditsch, Bergljot Ursin-Holm, Karen Marie Berget i les germanes Astra i Stina. A la part de dalt, de peu: Frk. Sandler i frk. Edman.

Ja en Alcoi el Comitè escandinau va accedir a incrementar el servei en 750 llits. Per tal d'això es tombaren parets, es corregeren envàs, es prepararen sales de cures, d'operacions i de rehabilitació. Es portaren més llits, més mantes i més llençols. Es referen dos quilòmetres de canonada d'aigua i es reforçà la instal·lació elèctrica de l'edifici. La llista del personal sanitari escandinau que va venir a Alcoi fou extensa. Hi havia cirurgians, radiòlegs, especialistes en medicina interna i infermeres força qualificades que realitzaren un total de 1.224 operacions, la majoria a combatents espanyols, alguns d'ells adolescents de setze o dèsset anys, dels quals solament moriren cinc. Quan marxaren el dia 20 de setembre l'Ajuntament els va organitzar un emotiu acte d'acomiadament i aquestos van partir cap els seus països satisfets de la seua estada a Alcoi i amb les maletes plenes de records (com teles estampades, gèneres de punt i bótes de vi).

El Dr. Bastos en una intervenció quirúrgica.

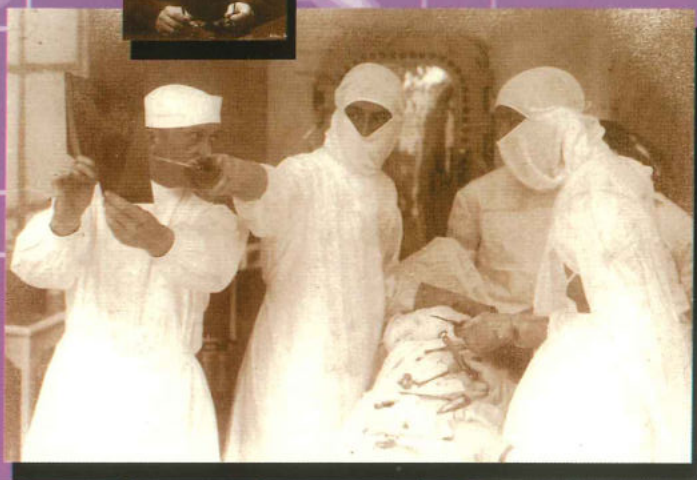

En marxar els escandinaus es va fer càrrec de l'Hospital el Dr. Manuel Bastos Ansart, metge del Cos de Sanitat Militar, especialista en fractures i en ferides per arma de foc, que es va traslladar des de Madrid amb tota la seua família.

Però la guerra anava de mal en pitjor i l'Hospital estava a curumull, amb quasi 700 llits i 685 pacients apilonats per les seues sales. Durant el quart bombardeig que va patir la ciutat, efectuat el dia 16 d'octubre, uns projectils esclataren al costat de l'hospital causant danys en l'estructura i en quantitat de víctimes i de ferits, pel que es va decidir tancar les dependències i traslladar lluny d'Alcoi els malalts i l'equip mèdic i quirúrgic que restava. Uns marxaren a Ontinyent i altres a la Vila Joiosa.

Al poc finalitzava la guerra i l'Hospital "sueco-noruego" es reconvertia en presó i el Dr. Bastos era detingut i condemnat a 12 anys i un dia de reclusió per "ayuda a la rebelión".

El Dr. Manuel Bastos Ansart era una autoritat internacional en el tractament de les ferides de guerra. Havia creat el primer Institut Ortopèdic i de Rehabilitació d'Invàlids, era Vicepresident de l'Acadèmia Médicoquirúrgica Espanyola i havia fundat la Societat Espanyola de Cirurgia Ortopèdica i Traumatologia.

El Dr. Bastos havia publicat quantitat d'articles i llibres sobre el tractament de les fractures i de les ferides per arma de foc. En morir el dia 21 de gener de 1973 estava en possessió de diferents guardons i havia rebut el "Premi Virgili", distinció que s'atorga als cirurgians més eminents del nostre País.

el dr. bastos

Infermeres de la Creu Roja d'Alcoi destinades a l'Hospital "sueco-noruego".

Infermeres alcoianes a les sales de l'Hospital.

